

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah

Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.

Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: OHelsea 3-3878

Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879

TELEFON: OHelsea 3-3878

NO. 155. — ŠTEV. 155.

NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 5, 1933. — SREDA, 5. JULIJA 1933

VOLUME XII. — LETNIK XII.

GOSPODARSKA KONFERENCA BO NAJBRŽ ODGODENA

POSANICA PREDS. ROOSEVELTA NI NAPRAVILA NA DELEGATE V LONDONU ZAŽELJIVEGA VTISA

Zastopnik predsednika Roosevelta, profesor Moley, je obljubil Litvinovu, da bodo Združene države priznale Rusijo. — Sklenjena bo trgovinska pogodba. — Amerikanci skušajo rešiti konferenco, dočim se evropski delegati že odpravljajo proti domu.

LONDON, Anglija, 4. julija. — Vodilni krogi evropskega zlatega bloka (to je onih držav, ki so ohranile zlato valuto) so mnenja, da se je svetovna gospodarska konferenca popolnoma izjalovila.

Ko je v ponedeljek pojasnil ameriški državni tajnik Hull Rooseveltovo stališče in prečital predsednikovo poslanico, ni dosegel zaželenega uspeha.

Predsednik Roosevelt je namreč jasno in odločno povedal, da zaenkrat ni misli na stabilizacijo ameriškega dolarja ter pozval delegate, naj store vse, kar je v njihovi moči, da rešijo konferenco.

Delegati Francije, Švice, Belgije in Nizozemske, to je onih držav, ki so še ohranile zlato valuto, so že naročili vozne listke in se bodo v četrtek odpeljali domov.

Na vprašanje, če so Amerikanci proti odgoditvi svetovne gospodarske konference, je odvrnil državni tajnik Hull: — Da, mi smo absolutno proti odgoditvi.

LONDON, Anglija, 4. julija. — Na tajni konferenci je namestnik državnega tajnika, Raymond Moley obvestil sovjetskega zunanjega komisarja Maksima Litvinova, da bodo Združene države v kratkem priznale Rusijo.

Moley, ki je osebni svetovalec predsed. Roosevelta, je Litvinovu zagotovil, da je predsednik pripravljen takoj pričeti s pogajanjmi za priznanje Rusije, kakor hitro bodo rešene nujne notranje zadeve Združenih držav.

Ta seja je bila tajna v sobi nekega hotela. Razgovor sicer ni bil uradnega značaja, toda znano je, da je Moley pri tem nasopil v smislu predsednika. Razpravljala sta tudi o trgovskih zadevah med obema državama v namenu, da se obnove normalni trgovski odnosi med Združenimi državami in Rusijo.

Ta sestanek jasno kaže, da želijo Združene države stopiti v ozko trgovsko zvezo z Rusijo, zlasti še, ker je bilo poročano iz Washingtona, da je Restoration Finance Corporation pripravljena dovoliti sovjetski vladi \$4,000,000 posojila za nakup ameriškega bombaža.

Pri sestanku med Moleym in Litvinovom je bil navzoč tudi ameriški delegat na gospodarski konferenci William C. Bullitt, ki že dolgo časa zagovarja ameriško priznanje Rusije.

Litvinov je pojasnil, da dohodki od davka na izvoz lesa, mangana, petroleja, azbesta in drugega blaga nudijo zadostno pokritje za ameriško posojilo.

Litvinov se je na sedanjih konferenci mnogo bolj zanimal za zblizanje Rusije z drugimi državami in za medsebojne pogodbe, kot pa za pravi namen konference.

Z Rumunsko je podpisal nenapadno pogodbo, nato pa je takoj zopet podpisal pogodbo, ki natančno označuje napadalca, s Perzijo, Afganistanom, Turčijo, Poljsko, Romunsko, Letsko in Estonko.

Rusko-romunska pogodba zaključuje 14-letni spor med obema državama zaradi Lesarabije, katero je versailleska mirovna pogodba odtrgala Rusiji in jo pridela Romunski. Pogodbo sta podpisala Litvinov in romunski zunanj minister Nikolaj Titulescu v sovjetskem poslanstvu.

Izvedenec pravi, da je konec depresije

PRIZADEVANJE LIGE NARODOV

Poslala b o komisijo v Chaco. — Irak - sirska spor je poravnana. — Na prošnjo Kitajske bo poslala svojega svetovaleca.

Ženeva, Švica, 4. julija. — Svet Lige narodov je po sprejemu bolivijskih in paragvajskih pogojev za premirje sklenil, da pošlje komisijo v Chaco okraj, kjer se Boliviji in Paragvaju že bojujejo nad eno leto. Dokler ne pride ligina komisija, se bodo še nadalje vršila pogajanja za prenehanje savražnosti med obema državama. Komisija ima polnomoč za pogajanja za premirje.

Bolivija je s svojimi pogoji pokazala le polovično voljo za poravnavo spora, navzlic temu je bilo Ligi mogoče za poletne mesece odgoditi svoje zasedanje in imenovati komisijo, ki bo skušala doseči premirje in končati stoletni spor med Bolivijo in Paragvajem.

Vojna se je pričela že pred enim letom, ko so Bolivijci brez napovedi vojne napadli Paragvajce. Šele pred enim mesecem je Paragvaj razglasil vojno stanje med obema državama. In dandanašnji je bilo že več voj, ki niso bile napovedane, je ta prva napovedana vojna po svetovni vojni.

Liga je v ta namen imenovala odbor treh in sicer so zastopniki Guatemale, Španske in Irske. Predsednik odbora je Iree Sean Lester. Ta odbor bo sestavil komisijo, ki bo odpotovala v Gran Chaco, bo preiskala razmere in skušala doseči premirje.

Zasedanje Lige je bilo končano s povoljno poravnavo v sporu zaradi meje med državama Irak in Sirijo.

Kitajska vlada je prosila Ligo, da postavi svojega svetovaleca v gospodarskih zadevah. Odbor osmih je dobil naročilo, da izbere tega svetovaleca. Najresnejši kandidat za to mesto je poljski zastopnik Ludvik Rajchman, ki je kot načelnik zdravstvene komisije že večkrat obiskal Kitajsko ter je igral veliko vlogo v razpravah glede Mandžurije in vsled tega je dobil naslov "neoficijelni zunanji minister Kitajske".

Ženeva, Švica, 4. julija. — Zdr. države so obvestile Ligo narodov, da ne žele, da bi bil kak Amerikaneec imenovan v komisijo zaradi Gran Chaco.

NA SVETU JE 563 VELEMEST

Chicago, Ill., 2. julija. — Charles E. Colby, ki je profesor na tunkajšnji univerzi, je dognal, da je na svetu 563 mest, ki imajo več kot stotisoč prebivalcev.

MARY PICKFORD IN DOUGLAS SE BOSTA LOČILA

Los Angeles, Cal., 2. julija. — Znana kinematografska igralka Mary Pickford je povedala danes časnikom poročevalcem, da se bo ločila od svojega moža, Douglasa Fairbanksa, ki se nahaja začasno v Londonu. Poročila sta se leta 1920.

FENG OMAHUJE MED VOJNO IN MIROM

"Krščanski general" hoče zavrniti ponudbo kitajske vlade za amnestijo. — Fengovi generali niso zadovoljni s ponudbo.

Šanghaj, Kitajska, 4. julija. — Vojaska konferenca v Kalganu podložnih generalov generala Fenga Yu-hsiang je z nezadovoljstvom sprejela protipogoj peipingske vlade za poravnavo spora glede province Čahar.

Vlada v Nankingu je predlagala generalu Fengu, da se odpove poveljstvu svoje "protijaponske armade" in naj se vrne v Peiping s svojo telesno stražo in stanuje v predmestju Peipinga.

Fengova glavna generala Fang Šen-wu in Či Hug-čang nagovarjata Fenga, da zavrne pogoje in naj drži svojo obljubo, da bo pregledal Japonce iz dežele.

Okoliščine zelo obtežujejo Fengovo stališče, da bi sprejel pogoje kitajske vlade, ker bi s tem prelomil svojo obljubo. Feng dobi od več strani po en milijon dolarjev na mesec za svojo armado. V Kalganu sovrastvo proti Japoncem stalno narašča in njegova armada se pripravlja na napad.

Prejšnji governer province Čahar general Sung Či-yuan nima mnogo upanja, da bi prišlo med kitajsko vlado in generalom Fengom do sporazuma in se namerava umakniti v Tientsin. Feng je povabil Sunga, da se vrne v Kalgan, toda mu je prepovedal, da pripelje s seboj vojaštvo, Sung pa pod temi pogoji ne mara priti.

Vojaske oblasti v Peipingu nameravajo odločno nastopiti proti Fengu, toda še upajo, da ga bo general Yen Hsi-šan pregovoril, da razpusti svojo vojsko.

JOHN STONIČ, PRVI SEDNIK SNP, UMRL

Zadnji petek zjutraj ob šestih je umrl John Stonič, prvi predsednik Slovenske Narodne Podporne Jednote in njen ustanovni član, čigar ime je v čarternju. Dolgo let je bil bolan in veliko je trpel. Pred 22 leti ga je zadela mrtvoud na desni strani in tedaj je prenehalo vse njegovo delo; ob palici se je še vlekel okrog. Nekako pred tremi leti so se pojavile komplikacije in moral je v bolnišnico. Nikamor ni več mogel iz postelje. Zadnje čase ga je prijel paraliza še na levi strani in prišel je konec njegovega trpljenja.

John Stonič se je rodil 12. julija 1864 v Otovu, pri Črnomlju. V Ameriki je bil brez malega 50 let, prišel je v Chicago leta 1885, torej pionir med prvimi naseljenci. Bil je med ustanovitelji društva "Slavija", a 1. S. N. P. J. ni nepretrgoma član tega društva, brez malega 30 let. Leta 1904 je pomagal ustanoviti S. N. P. J. in dvakrat je bil izvoljen za predsednika.

Zapušča ženo, tri odrasle sinove in dva hčeri, brata Jakoba v Californiji in eno sestro v Chicagu. Mlajši brat Frank je umrl pred dobrim mesecem.

JAPONSKA IN RUSIJA STA SE POBOTALI

Japonska se je opravičila za napad na urad ruskega trgovskega atašeeja, Rusija pa za smrt treh japonskih ribičev.

Tokio, Japonska, 4. julija. — Japonska in Rusija sta se medsebojno oprostili, četudi sta prišli obe oprostitvi samo slučajno ob istem času.

Japonski zunanji minister se je oprostil pri ruski delegaciji za napad na urad ruskega trgovskega atašeeja, sovjetska vlada v Moskvi pa se je oprostila za smrt treh japonskih ribičev, katere je ustrelila sovjetska straža na Kamčiki.

Glavni tajnik zunanjega ministrstva Takanabu Mitani se je opravičil pri sovjetskem poslaniku Konstantinu Yureneju zaradi napada na urad ruskega trgovskega atašeeja. Mitani je prišel v rusko poslanstvo in je poslaniku Yureneju obljubil, da bo japonska vlada uvedla natančno preiskavo glede napada.

Napad na ruski trgovski urad je izvršil 26 let stari Hajime Suridate, ki si je izsilil vohod v urad z dolgim vojaškim mečem. Najprej je preplašil slugo, ki so zbežali pred njim, nato pa je pričel razbijati šipe in pohištvo.

Suridate se je nato odpeljal v avtomobilu, toda sluga so ga pričeli zasledovati, nakar je Suridate prišel vihteti meč. Sluge so poklicali policijo, ki je takoj odšla v glavni stan reakcionarne stranke Kakumeiso, katere predsednik je Suridate, ki je mirno stal na stopnicah in čakal, da se preda.

Suridate je rekel, da je bil napad patriotičen čin masčevanja za smrt treh japonskih ribičev.

Ob istem času se je sovjetski nadomestni zunanji komisar Sokolnikov pri japonskem poslaniku Ota opravičil za smrt treh japonskih ribičev, katere je ustrelila sovjetska straža, ko so se s čolnom bližali obrežju na Kamčiki. Sokolnikov je poslaniku obljubil, da bo vlada zadevo natančno preiskala in krivce ostro kaznovala.

Zunanji urad je bil obveščen, da je bila odposlana prva pošiljatev 11,000 ton ruskega petroleja po pogodbi, ki je bila nedavno sklenjena med Japonsko in Rusijo. Pošiljatev bo dospela v Yokohamo v avgustu. Druga pošiljatev pa bo prišla na Japonsko v septembru.

Tokio, Japonska, 4. julija. — Sovjet-mančukuo konferenca, ki ima namen pogoditi se za nakup kitajske južne železnice, je začela v sedemurni seji na velike za preke. Sovjetska delegacija je stavila skupno ceno 210,000,000 zlatih rubljev (okoli 112 milijonov dolarjev) in poleg tega 40 milijonov zlatih rubljev za gozdove, ki pripadajo k železnici.

Mančukuo delegati so stavili protiponudbo 50,000,000 jenov (\$13,500,000) za celo posest. Japonci so prisostvovali konferenci kot opazovalci.

Sovjetski zastopniki so zahtevali, da plača Mančukuo polovico vsove v dveh letih, preostanek pa v državnih bondih v treh letih.

NAJVEČJE RAZDOBJE STALNE PROSPERITETE SE JE ZAČELO

Percy C. Magnus, predsednik newyorške trgovske zbornice, je izjavil, da je depresija končana in da si bo dežela kmalu opomogla v gospodarskem oziru. Vseposvod je opažati izboljšanje. Tovarne so začele najemati delavce, gospodarji višajo plače svojim uslužbencem, produkcija se je povečala.

KONKORDAT MED NEMČIJO IN VATIKANOM

Von Papien in kardinal Pacelli sta se sporazumela. — Vatikan ne bo podpiral centra, ki bo razpuščen.

Vatikan, 4. julija. — S konkordatom, katerega sta sklenila nemški podkanceler von Papien in papežev državni tajnik kardinal Pacelli, se Vatikan odpoveduje podpori nemške katoliške stranke centra. To najbrže pomeni, da bo centrum, kot politična stranka v Nemčiji, izginilo.

Von Papienov tajnik je sicer rekel, da je se prezgodaj, da bi se govorilo o kakem sklenjenem konkordatu, da pa se pogajanja nadaljujejo in potekajo zadovoljivo.

Mišljenje Vatikana o konkordatu je:

— Odločna volja vlade kancelerja Hitlerja odstraniti katoliško stranko s zloga z željo Vatikana, da se odtegne političnim strankam in omeji svoje delovanje v katoliški akciji izven političnih strank.

— Zaradi izključitve katoliške stranke kot politične stranke iz javnega življenja Nemčije, je tem bolj potrebno, da katoličani, katerim je bilo odvzeto politično zastopstvo, najdejo v diplomatičnih pogodbah med sveto stolico in nazijsko vlado jamstvo, ki jim zagotavlja saj obstoj njihovega stališča v življenju naroda.

— To potrebo vidi sveti oče, ne samo kot dolžnost proti samemu sebi, temveč kot resno odgovornost pred nemškimi katoličani, tako da more to ponovno dokazati, da jih Vatikan v času stiske ni zapustil.

Ta konkordat bo veljaven za celo nemško državo, medtem ko je Vatikan imel do sedaj konkordate samo s Prusijo, Bavarsko Badenom.

Vatikan, 4. julija. — Pogoji konkordata med Vatikanom in Nemčijo so bili poslani kancelerju Hitlerju v odobritev. Vatikanski krogi so mnenja, da bo Hitler sprejel pogoje in da bosta tedaj dve dni podkanceler von Papien in kardinal Pacelli konkordat podpisala. Mogoče pa bo konkordat tudi podpisan pozneje, ko bo kancelerju Hitlerju dovoljeval čas priti v Rim.

POMANJKANJE ŽGANJA

Washington, D. C., 3. julija. — Upravitelji zveznih skladišč za medicinsko žganja naznanjajo, da ne bo dosti žganja na razpolago, ko bo prohibicija odpravljena. V skladiščih ga je sedaj samo enajst milijonov galon, leta 1917 so ga

Nuša trgovina je slična bolniku — je rekel Magnus, — ki je preстал hudo krizo in se mu je začelo obračati na bolje. Stanje se mu utegne poslabšati, toda najhujša nevarnost je prestana. Zdaj se začneja za Ameriko veliko razdobje prosperitete. Ta prosperiteta bo trajna in bo največja, kar jih pomni zgodovina Združenih držav.

— Delavce je treba opremiti s potrebno nakupno silo, da bosta poraba in velika produkcija v soglasju.

Washington, D. C., 4. julija. — Polkovnik Donald H. Sawyer, ki je načelnik administracije za javna dela, je rekel, da bo pri gradnji cest, za katere bo dala zvezna vlada štiristo milijonov dolarjev, več delavcev posredno kot pa neposredno zaposlenih.

Za zgraditev ene milje deželne ceste je treba enajst tisoč delovnih ur, dočim je treba za nabavo potrebnega materiala devetnajst tisoč delovnih ur.

Denar je bil že razdeljen med posamezne države, in za vsako državo bo imenovan poseben administrator, ki bo nadzoroval javna dela.

FRANCIJA ORGANIZIRA KOLONIJE

V slučaju, da bi se gospodarska konferenca izjalovila, hoče biti Francija neodvisna od drugih držav.

Pariz, Francija, 2. julija. — Francija bo pričela organizirati svoje kolonije, da se bo mogla sama vzdrževati, ako se razbije londonska konferenca.

Ministrski predsednik Deladier je rekel v poslanski zbornici, da bo sklical gospodarsko konferenco francoskih kolonij v Parizu, kjer bo izdelan načrt, po katerem bo Francija s kolonijami neodvisna od drugih držav in bo ščitila svoj trg.

Deladier je rekel, da bo ta konferenca slična konferenci angleških kolonij.

Vlada bo podpirala kolonije, da bodo pridelovala material, katerega potrebuje Francija in katerega je morala do sedaj kupovati v drugih državah. S tem bodo tudi povišani dohodki posameznih kolonij.

Deladier je rekel, da bo vlada izdelala natančni načrt, ko se vrne z londonske konference finančni minister Georges Bonnet in kolonialni trgovski minister.

Amerikanci popili 167 milijonov galon.

Ker se mora žganje najmanj dve leti starati, predno je dobro, bo Amerika tekom tega časa navezana skoro izključno le na uvoz.

KRATKA DNEVNA ZGODBA

ALPHONSE DAUDET:

ZADNJI SOLSKI DAN

(Iz leta 1871., ko so Nemci zasedli Alzacijo.)

Ono jutro je bilo zelo pozno, ko sem šel v šolo, in zelo sem se bal, da ne bom ozmerjan, tem bolj, ker nam je rekel gospod Hamel da nas bo vprašal o deležnikih, in jaz nisem vedel o tem niti besedice. Za trenotek me je objela misel, da bi šel za šolo in blodil po polju.

Vreme je bilo tako lepo, tako rorko. Od gozda sem so se glasili kosi in na travniku za mlinom in žago so se urili Prusi v orožju.

Vse to me je bolj zapeljalo kot pravila o deležnikih, a v meni je bila moč, da sem se ustavil in hitro odšel v šolo.

Ko sem šel mimo županstva, je stalo mnogo ljudi pri majhni tablici. Od tu so prišla sama slaba poročila, o izgubljenih bitkah, ukazih vojaških poglavitcev; in mimogrede sem si mislil: "Kaj je nelično zopet?"

Ko sem tako tekkel čez trg, me je peklical kovač, ki je ravno bral s svojimi vajenci razglas: "Nikar ne hiti tako, moj mali; še dosti zgodaj boš prišel v šolo!"

Mislil sem, da se hoče iz mena norčevati in stopil sem ves zasopel na malo dvorišče gospoda Hamela.

Navadno je bil pred začetkom pouka velik hrup, da se je slišalo prav na cesto, pulte so odpirali in zapirali, naloge so vsi skupno glasno ponavljali in si tiščali ušesa, da bi se mogli bolje učiti in učitelji je tolkel z dolgim ravnilom po mizi: "Mir, mir!"

Zanesel sem se na ta ropot, hoteč neopažen priti do svoje klopi; a ravno oni dan je bilo vse mirno, kakor nedeljsko jutro. Skozi odprto okno sem videl, kako so moji tovarši sedeli v vrstah na svojih prostoriščih, in kako je hodil gospod Hamel s strašnim, železnim ravnilom pod pazduho po razredu. Moral sem odpreti vrata in vstopiti med to veliko tišino. Le pomislite, kako sem bil rdeč in kako sem se bal! A gospod Hamel me je prijazno pogledal in nežno dejal: "Hitro pojdi na svoje mesto; pravkar smo hoteli brez tebe začeti."

Stopil sem čez klop in se vsedel k svojemu pultu. Šele potem, ko se je nekoliko otrese strahu, sem opazil, da je bil oblečen naš učitelj v svoj lepi, zeleni jopič in v kratke hlače tkane iz črne svile, ki si jih je privoščil le ob slavnostnih dnevi ali razdelitvi daril. Sploh je ležalo na celim razredu nekaj izrednega, slovesnega. A najbolj me je presenetilo, da so sedeli v ozadju dvorane, na klopih, ki so bile navadno prazne, vaščani tih, kot mi, prejšnji župan prejšnji pisarniški in še druge osebe.

Vsi so bili vidno žalostni; in Hauser je prinesel s seboj staro, na robovih razcefrano knjigo, ki jo je imel odprto na kolenih; med njeno listje pa je vtaknil svoja velika očala.

Ko sem se vsemu temu čutil, je stopil gospod Hamel za kateder in nam rekel z istim nežnim glasom, s katerim me je sprejel: "Otroci moji, zadnjikrat vas jaz poučujem. Novi učitelj pride jutri. Danes je vaša zadnja francoska ura. Prosim vas, pazite!"

Te besede so me pretresele. Ah! Zlobneži, to torej so naznanili županstvu.

Moja zadnja francoska ura!

In znal sem komaj pisati! Nikoli več se torej ne bom učil! Kako sem se ježil sedaj nad izgubljenim časom, nad zamujenimi šolskimi urami, ko sem razdiral gnezdec in se drsal! Ko sem knjige, ki so s mi šle pravkar zdale tako dolgočasne, tako neznoznane težke, slovnične, moja zgodovina, vsi so se mi zdeli sedaj stari prijatelji, katere sem le nerad zapustil. Pravtako gospod Hamel. Pri misli, da nas ko kmalu zapusti, da ga ne bom videl nikoli več, sem pozabil vse kazni, vse udarce z ravnilom.

Ubogi moji!

V prisrčavo tega zadnjega šolskega dneva je oblekel svojo lepo, praznično obleko in sedaj sem razumel, zakaj so bili ti stari vaščani v ozadju dvorane. Hoteli so s tem izraziti svoje obžalovanje, da niso prišli večkrat v šolo. Bila je to nekak zadržala našemu učitelju za njegovo tridesetletno, zvesto službo in izpolnjevanje dolžnosti domovini, ki se je poslavljala z njim.

Tako daleč sem bil s svojimi mislimi, ko sem nenadoma zaslišal svoje ime. Prišla je vrsta name, da povem, kar znam. Kaj vse bi bil dal, če bi bil mogel našteti pravila o deležnikih glasno in jasno brez napake od začetka do konca, a zmešala se mi je štrana že pri prvih besedah in umolknil sem, zibač se v klopi s težkim srem semintja, in si nisem upal dvigniti glave. Vendar sem slišal, kako mi je gospod Hamel dejal: "Ne bom te zmerjal, kaznovan si dovolj... Tako mora priti, kajti vsak dan se tolažimo: Ah, saj imam še čas, naučil se bom jutri. In potem, vidiš, kar se zgodi... To je bila velika nesreča naše Alzacije, da je vedno odlašala pouk na jutri. Sedaj imajo ljudje prav, ki govorijo: — Kaj! Francozi hočete biti, pa ne znate v svojem jeziku ne govoriti ne pisati! A tega, nisi kriv vsega le ti. Mi vsi si imamo precej očitati."

"Vaši starši niso vašega pouka dovolj upoštevali. Raje so vas pošiljali na polje ali v predelnic, da so zaslužili nekoliko več denarja. Ali si moram očitati kaj tudi jaz? Ali vam nisem mnogokrat naročil zaliti moj vrt, namesto da bi delali? In če sem hotel loviti ribe, ali sem pomisljal, da vam dam prost dan?"

Potem je prišel hoditi gospod Hamel od enega do drugega in govoril z nami o francoskem jeziku.

ku, rekoč, da je najlepši, najčistejši jezik na svetu; moramo ga ohraniti in nikoli ne pozabiti, ker ljudstvo, ki zabrede v snžnost, ima ključ do svoje ječe, dokler ohrani svoj jezik. Potem je vzel slovnično in pojasnil našo nalogo. Čutil sem, se, kako sem vse razumel, vse, kar je povedal, se mi je zdelo lahko. Mislim tudi, da nisem še nikoli pazil tako dobro, in da ni učitelj še nikoli razlagal s toliko potrpežljivostjo. Skoraj bi mogel verjeti, da nam je hotel vlti ubogi mož pred svojim odhodom vse svoje znanje; naenkrat.

Ko je bila slovnična končana, smo pričeli pisati. Ta dan nam je prinesel gospod Hamel čisto nove liste, na katerih je bilo z lepo okroglo pisavo napisano: France, Alsace, Alsace, France. Bili so kakor majhne zastavice, ki so plapolale na naših pultih po celim razredu. Treba je bilo videti, kako nardljivo in tiho smo vsi delali! Slišalo se je le praskanje peres po papirju. Hrošči so prileteli v sobo, a nikdo se ni zmenil zanje, niti najmlajši ne, ki so pisali z veliko važnostjo, kakor bi bilo to resnično francosčina. Na šolski stehi so grlili golobi, a nas niso motili.

Od časa do časa, kadar sem obrnil oči od svojega lista, sem videl, kako je stal gospod Hamel nepremično za katedrom in opazoval predmete okoli sebe, kakor bi hotel odnesti z enim pogledom vsi šolski sobo. Le pomislimo! Stirideset let na istem mestu, dvorišče vedno pred seboj in isti razred. Le klopi, pulti so bili zelo obrabljeni; orehi na vrtu, ki jih je bil sam vsadil, so bili že veliki. Kako je moralo boleleti srce uboga moža, zapustiti vse te reči, in slišati korake svoje stre, ki je hodila v gornji sobi sem.

UMOR BEOGRAJSKE MILICIONARKE POJASNJEN

Beogradska policija je objavila komunikat, v katerem sporoča, da je naposled pojasnjen zagonetni umor znane beogradske milicionarke Mitričević, ki je zbudil svojo ječasnno toliko razburjenje. Mitričevićeva so našli 20. januarja t. l. v njenem stanovanju umorjeno.

Vse je kazalo na to, da gre za roparski umor, vendar pa o storilcih ni bilo nobenega sledu. Svoječasno je padel sum tudi na znanega bančnega direktorja Markovića, ki je umoril beogradskega trgovca inž. Stamenkovića, vendar pa se je ta sum pozneje izkazal kot neutemeljen. Sedaj pa se je policiji po vestnem preiskovanju posrečilo razjasniti tudi ta zagonetni umor. Kot storilca je policija izsledila in aretirala 34-letnega zidarskega delavca Jovana Olujića iz Pitkanja v primorski banovini in 25-letnega trgovskega pomočnika Adama Roksančiča iz Saveže v savski banovini. Policija je preiskala, kdo vse je stanoval pri umorjeni Mitričevići, in je med temi stanovalci našla tudi Olujića, ki je bil ljubček bivše hišnice pri Mitričevići Marije Žike. Ko so Olujića prvič zaslišali, je skušal prikriti, da je stanoval v hiši Mitričevićeve ter da so mu bile razmere v hiši dobro znane. Šele pozneje, ko se je sum proti njemu vedno bolj zgoščeval, je to priznal in naposled po dolgem oklevanju 13. junija podal obširno priznanje, kako je bil umor izvršen in kdo mu je pomagal. Na podlagi njegovega priznanja je bil aretiran Roksančič. Sprva je tajil, pri soočenju z Olujićem pa je tudi on priznal.

Sum proti Olujiću je zbudilo dejstvo, da je bil poprej siromašen, sedaj pa je naenkrat kupil stavbišče in nameraval zidati hišo, čutendi je bil dolgo časa brez posla.

Vest o odkritju morilcev je jela v vseh beogradske javnosti veliko senzacijo.

intja in pospravljala v kovčeg; kajti naslednji dan sta morala oditi, za vedno zapustiti deželo! — Vkljub temu se je zatajeval, da je poučeval do konca.

Po pisanju smo imeli zgodovino, potem so jeli malčki svoj ba, be, bi, bo, bu. Na koncu šolske sobe si je nataknil stari Hauser svoja očala in držel knjigo z obema rokama, je črkoval. Videti je bilo, da se je resnično trudil, njegov glas je v vznemirjenju trepetal, in bilo ga je tako smešno poslušati, da bi se bili mogli vsi smejati in jokati.

O, spominjal se bom tega zadnjega šolskega dne...

Nenadoma je udarila cerkvena ura dvanajst. Isti trenotek so se oglasile pod našimi okni trompete Prusov, ki so se vračali z vaji.

Gospod Hamel je ves blede vstal. Pa nikoli se nam ni zdel tako velik.

"Moji prijatelji," je dejal, "moji otroci jaz, jaz..."

A besede so mu ostale v grlu, ni mogel dokončati stavka. Obrnil se je k tabli, vzel kos krede in z vso močjo pritiskajoč je napisal tako debelo, kakor je mogel:

Živela domovina!

A obstal je, glavo naslonjeno na steno, in nam dal z roko znamenje:

"Sola je končana. Pojdite!"

PO TRITEDENSKEM POSTU ČAŠA POMARANČNEGA SOKA

Gandhi je dovršil svoj 21. dnevni post. Kljub temu, da ves čas ni nič zavžil, je ostal pri življenju. Seveda je silno shujšal, vsak dan je izgubil okoli 35 dkg na teži. Iz vseh krajev Indije prihajajo čestitke, brzojavke in pismo, zaboji sadja in medu. Njegovi učenci in politični prijatelji mu na ta način skušajo izkazati hvaležnost za trpljenje, ki ga je prestopal zanje. Gandhi je namreč s svojim postom skušal prisiliti indijskega podkralja, da bi brezpogojno izpustil 10.000 političnih jetnikov. Podkralj je zahteval, da bi se Gandhi in njegovi politični prijatelji za vedno odpovedali pasivni resistenci.

Tisti dan, ko se je nagibal zadnji dan posta k zatonu, je prišlo k Gandhiju vse polno njegovih prijateljev, da bi ga osebno pozdravili. Na cesti se je zbrala ogromna množica ljudstva. Gandhi se je za vse izraze simpatije zahvalil s trudnim nasmehom. Potem je prijel v roke kozarec pomarančnega soka, to je prvo hrano po treh tednih. Preden je zavžil sok, je pozval vse navzoče k molitvi. Tam so bili izbrani Indijci obeh vrst, to je tudi mohamedanci in vsi drugi verskih sekt. Da bi se nobenemu ne zameril, je Mahatma pozval navzoče, naj se vsak zahvali svojemu bogu in se tudi sam udeleži molitve po vsakem verskem obredu. Nato je s pomočjo svojega sina Devajdas, ki je poleg njegov postelje klečal in s pomočjo svoje žene, ki je jokala od zadovoljstva, zaužil pomarančni sok. Prizor se je odigral v veličastni dvorani palače gospe Thackersee, to je neke bogate indijske vdove, h kateri so prinesli Gandhija pred 20 dnevi, ko je bil izpuščen iz ječe.

Zdravniki, ki so stali ves čas ob strani Gandhija na časa njegovega posta, se ne morejo prečuditi, da je Gandhi prestopal 21 dni brez hrane. Res je silno oslabele, vendar ni nikakega dvoma, da bi se mu zdravje ne popravilo. Zdravniki so pričeli tudi posebno poročilo, v katerem pravijo, da je Gandhi počutil dobro. V tem poročilu tudi pravijo, da se bo moral hraniti več časa po strogi dieti. Previdno se bo moral zopet navaditi na normalno hrano.

Pravijo, da je Gandhi pripravil ljen zaukazati svojemu ljudstvu, naj opusti civilno nepokorščino, ali pasivno resistenco in da bo dal sklicati indijski kongres, ki naj prouči ves položaj. Po vsem tem ni jasno, kdo je prav za prav zmagal, ali Gandhi, ki je post srečno prestopal, ali angleška vlada, ki je Gandhija izpustila, ko se je začel postiti.

Naročite se na "GLAS NARODA", največji slovenski dnevnik v Združenih državah.

DVE SIROTI

Spisal A. D. ENNERY

8

Vračajoč se v svoje sobe je bil markiz odločil komornika. Hotel je biti sam; bil je nemiren, razburjen, spati se mu ni hotelo in zato je vzel knjigo in legel na divan; toda zaman si je prizadeval pregnati si iz glave mračne misli, da bi mogel čitati. Tako je kmalu zopet vstal in začel nervozno hoditi po sobi, prizadevajoč si uganiti, kaj bi pomenil bolesten izraz na hčerkinem obrazu, ki ga je bil opazil, ko ji je sporočil, da se bo morala kmalu omožiti z bogatim grofom. Govoreč sam s seboj je stopil k oknu, da bi spustil žaluzije, in bil je zelo presenečen videč, da v Dianini sobi še vdnno gori luč... Luč... v zgodnjih jutranjih urah! In Diana ni bila sama... v sobi se je videla senca druge ženske.

V naslednjem hipu je vstopil k svoji hčerki.

— Kje tiči vzrok, da ob dveh zjutraj še ne spiš? — je vprašal osorno.

Diana, ki je imela pogum pisati, ni imela moči, da bi odgovorila. Nepopisna groza ji je zatislila usta. Od strahu je onemela in povsila oči.

— Povej mi, kaj te teži, drago dete, — je dejal markiz. — Povej mi, zakaj si tako čudno sprejela presenečenje, ki sem ti ga tako obzirno pripravil?

V trenutku, ko je izgovoril te besede, se je ustavil njegov pogled na pisalni mizi, kjer je še vedno stala sveča, kraj nje je pa ležalo pero in papir.

— Ah! — je dejal, pisala si, kakor vidim.

— Komu pa, če smem vedeti?

— Tebi, oče!

— Meni? — Kaj si mi pa hotela sporočiti... v pismu?

— Na to vprašanje najdeš odgovor v pismu.

— Ah, moj bog!... daje mu ga!... — je šepetala Marion vsa prestrašena.

— Ah, zdaj pa že razumem, — je dejal.

— In njegov glas je zavnel osorno, njegov pogled je postal preteč.

— Da, — je nadaljeval po kratkem molku, — v tem pismu mora biti zaupno obvestilo, ki si ga nisi upala izgovoriti na glas. Tajna tvojega vedenja je nedvomno tu.

In začel je odpirati pismo...

— Oh, ne vpričo mene! — je vzkliknila Diana proseče in sklenjenih rok, — ne vpričo mene... potem, ko boš sam... Dovolj, da odidem... vrnem se, čim me pokličeš.

— To je odveč... kar ostani... Ne bom čital tega pisma... Raztrgam in sežgem ga.

Ničesar nočem vedeti, prihrani zase, kar si mi hotela reči... slišiš, ničesar!... Toda zapomni si dobro moje besede: omožila se boš, ker je to moja volja... In če se boš še tako upirala, vedi, da bo tvoj odpor strtl!

Po teh, s srditim glasom izgovorjenih besedah je markiz odšel iz sobe.

Diana se je vsa iz sebe sesedla v naslanjač.

— Edina sreča v nesreči je, da je sežgal to pismo, ne da bi ga bil prečital. — je dejala Marion in stopila k Diani.

— Uboga moja Marion, — je šepetala Diana, — ubogi, dragi angel... Kako bridka usoda čaka naju obe!

— Če bi vaš oče vedel, da dete živi, bi bil zmožen ubiti ga.

Pri teh besedah je Diana ponosna in samozavestna vstala.

— Ne... tega nikoli ne bo zvedel! — je vzkliknila, — ne on, ne kdo drugi! Ker mi oče tako ukazuje, postanem krofica de Linieres in moja hčerka bo živela daleč od vsake nevarnosti... Tako mora biti!... In ti mi boš pomagala, Marion!

— In to je prava beseda o pravem času! — je odgovorila Bretonka.

— In če bo pozneje bog dal, — je nadaljevala Diana, — da se bova s hčerko še enkrat videli in objeli, ne bom imela nobene druge želje. Umrem srečna in mirne vesti.

V.

Grof de Linieres je odložil svoj odhod, srečen pri misli, da se izpremeni njegovo politično potovanje v prelepo ženitovanjsko potovanje. Markiz je pospešil priprave in pomnožil vabila. Končno, čez osem dni, je bilo vse pripravljeno; ženitna pogodba je bila podpisana prejšnji dan, a cerkvena poroka naj bi bila ob treh v kapelici, kjer je bilo treba samo še prižgati luči.

Med tednom, ki je bil baš minil, ni pokazala Diana proti očetovi volji niti najmanjšega odpora. Niti besedice nista črhnila o sežganem pismu, niti o tem, kaj mu je hotelo sporočiti. Markiz ni hotel ničesar vedeti in od trenutka, ko se je hči uklonila njegovi volji, ni zahteval ničesar več. Diana se je s svoje strani skrbno izogibala vsakega namigavanja na prizor v svoji sobi; uklonila se je nezlomljivi volji, žrtvovala se je popolnoma; toda svojo hčerko je hotela obvarovati vsega, kar ji je pretilo, in to ji je zadostovalo, da je bila mirna. Človek bi bil celo mislil, da je srečna... Toda gorje, ubogo dekle je stalo pred novo težko preizkušnjo: varalo naj bi poštenega moža.

Stenska ura je odbila dve. Marion in služkinje so baš dokončavale priprave za nevestino obleko in metale polena v peč, kajti dan je bil mračen in sneg je pokrival drevje na vrtu. Diana je zaupala svojo glavo frizerki, druga služkinja ji je obuvala čevljičke iz belega atlasa, okrašene s čipkami in trakovi. Sedeč molče je gledala pred se, ne da bi kaj videla ali bolje rečeno vpraševala se je, ali so te bogate priprave res namenjene nji. Komornica Julia ji je podala dokaz, da se ne moti.

— Gospodična, prinašam vam poročni šopek. Ta hip so ga prinesli od gospoda grofa de Linieres.

Diana je vzela šopek in ga položila kraj sebe, ne da bi ga pogledala.

— Čakamo, kdaj bo gospodična izvolila obleči poročno obleko.

— Dobro, — je dejala Diana. — Pojdite, dekleta, bom že pozvonila, če vas bom rabila.

Služkinje so odšle; bile so nemalo presenečene, da se gospodični nikamor ne mudi.

Ostala je samo Marion; spoznala je, da ji boče nekaj povedati med štirimi očmi. Diana je res hitro odprla predalček pisalne mize; vzela je iz njega tri ali štiri zavitke zlata in stopila k Marion, rekoč:

— Evo, tu so vsi moji prihranki.

— Jaz vendar ne potrebujem vaših prihrankov. Saj imam pri vas vse, kar potrebujem, — je dejala Bretonka nekoliko užaljeno.

— Saj to ni zate... to je... to je... za njo!

— Drevi zapustim to hišo, ne bom več prosta, neprestano me bodo opazovali. Če bi mala zapuščanka kaj potrebovala, ji boš lahko vsaj ti dala. Vzemni, ti pravim, in manj nesrečna odidem.

— Pa mi dajte to! — se je udala Marion in sprejela zavitke zlata, ki jih je takoj spravila v žep svojega predpasnika.

Kmalu je bila nevesta oblečena.

Markiz je naglo odprl vrata.

— Si pripravljena? — je vprašal.

— Izvoli razpolagati z menoj, oče, — je odgovorila Diana.

— Sprejmi mojo roko, čakajo naju.

Ne da bi kaj odgovorila, je odšla z očetom. Marion se je pa naslonila na vrata, pošiljajoč svoji ljubljani Diani zadnji pozdrav.

Marion je razumela, kako težko je bila žrtev, ki jo je doprinesla nesrečna Diana.

(Dalje prihodnjič)

Ljubiteljem leposlovja

Cenik knjig vsebuje mnogo lepih romanov slovenskih in tujih pisateljev. Preglejte cenik in v njem boste našli knjigo, ki vas bo zanimala. Cene so zelo zmerne.

Knjigarna
"Glas Naroda"

DRUŠTVA

KI NAMERAVATE PRIREDITI

VESELICE,

ZABAVE

OGLAŠUJTE

"GLAS NARODA" ne čita samo vaše članke, ampak pu vsi Slovenci v vseh državah.

CENE ZA OGLASE SO ZMERNE

